

Бердянський державний педагогічний університет
Кафедра соціальної роботи та інклюзивної освіти

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Завідувач кафедри

 Петровська К.В.

“27” липня 2022 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
підготовки здобувачів II рівня вищої освіти

ВВ 03

МІЖНАРОДНО-ПРАВОВІ СТАНДАРТИ МЕДІАЦІЇ (ПОСЕРЕДНИЦТВА)

(назва навчальної дисципліни)

Спеціальність 231 Соціальна робота

(шифр і назва спеціальності)

Освітньо-професійна програма «Соціальна педагогіка»

(назва освітньо-професійної програми)

Сертифікатна програма «Соціальна медіація»

(назва спеціалізації)

Факультет дошкільної, спеціальної та соціальної освіти

(назва факультету)

Бердянськ, 2022 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Міжнародно-правові стандарти медіації (посередництва)» для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 231 Соціальна робота

(код і назва спеціальності)

Освітньої-професійної програми «Соціальна педагогіка»

Розробники:

Попова Анастасія Сергіївна, доцент кафедри соціальної роботи та інклюзивної освіти, кандидат педагогічних наук, доцент.

Робочу програму погоджено проектною групою освітньо-професійної програми «Соціальна педагогіка» та схвалено на засіданні кафедри соціальної роботи та інклюзивної освіти від “27” липня 2022 року (протокол № 1).

Завідувач кафедри
соціальної роботи та інклюзивної освіти

_____
(підпис)

(Катерина ПЕТРОВСЬКА)
(прізвище та ініціали)

Гарант освітньо-професійної програми

_____
(підпис)

(Ольга ГУРЕНКО)
(прізвище та ініціали)

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 5	Галузь знань <u>23 Соціальна робота</u> (шифр і назва)	Обов'язкова / <u>за вибором</u>	
	Спеціальність <u>231 Соціальна робота</u> (шифр і назва)		
Модулів – 1	Освітньо-професійна програма «Соціальна педагогіка» Сертифікаційна програма «Соціальна медіація»	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 5		2-й	2-й
Загальна кількість годин – 150		Семестр	
Мова навчання: українська		3-й	3-й
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – - / - самостійної роботи здобувача ВО – - / -	Освітній ступінь: <u>магістр</u>	-	8
		Практичні, семінарські	
		-	4
		Лабораторні	
		Самостійна робота	
		-	78
		Індивідуальні завдання: 12	
Вид контролю: Екзамен			

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – - / -

для заочної форми навчання – 12 / 78 (8%/22%).

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Міжнародно-правові стандарти медіації (посередництва)» є формування у здобувачів вищої освіти зі спеціальності 231 Соціальна робота медіативної компетенції, знань про міжнародно-правові стандарти медіації (посередництва) в контексті вирішення конфліктів за допомогою альтернативних способів їх вирішення та можливості їх застосування у своїй професійній діяльності.

Основними завданнями вивчення дисципліни є:

- вивчення правових аспектів можливості застосування альтернативного способу вирішення конфліктів;
- ознайомлення з основними міжнародними та національними документами, що уможливають застосування медіації (посередництва);
- розвиток навичок використання міжнародних та національних стандартів, нормативно-правових документів у сфері медіації (посередництва) задля правового регулювання вирішення конфліктів (спорів).

Основні результати навчання і компетентності згідно з вимогами освітньо-професійної програми:

№ з/п	Програмні компетентності	Компетентності	Програмні результати навчання
1.	К-2	Здатність самостійно визначати методіку проведення медіації за умови дотримання вимог міжнародного та державного законодавства про медіацію, правил проведення медіації та етики медіатора.	ПРН-5 Проявляти інтерес до удосконалення загального спілкування, визначити своє місце у правовому полі, а також розвинути правопізнання.
2.	К-5	Здатність здійснювати професійну діяльність на основі правосвідомості, правового мислення і правової культури.	ПРН-2 Вирішувати етичні дилеми з опорою на норми державного та міжнародного законодавства, етичні принципи галузі та загальнолюдські цінності.

2. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Поняття та підходи до альтернативного розв'язання конфліктів у різних сферах життєдіяльності як спосіб захисту прав, свобод та інтересів.

Альтернативні способи вирішення спорів (АРД): поняття, значення та місце в механізмі захисту прав та інтересів осіб. Становлення та розвиток інститутів альтернативних способів вирішення спорів. Виникнення та розвиток української моделі альтернативних способів вирішення спорів. Принципи та підходи до вирішення конфліктів та спорів. Способи та методи вирішення конфлікту: критерії вибору. Класифікація способів АВС та сфера їхнього застосування.

Тема 2. Міжнародні стандарти у сфері альтернативного вирішення конфліктів.

Розвиток посередництва як сфери професійної діяльності у світовому досвіді: історичний аспект. Поняття, значення та види посередництва як способу альтернативного вирішення спору. Фасилітація як вид посередництва. Консиліація як вид посередництва. Медіація як вид посередництва.

Тема 3. Загальні законодавчі положення про переговори і медіацію (посередництво).

Історія розвитку інституту медіації. Міжнародні стандарти медіації: роль та документи ООН та її спеціальних підрозділів. Європейські стандарти медіації: документи Ради Європи. Етичні засади медіації: Кодекс етики та деонтології медіаторів, Європейський кодекс поведінки медіаторів.

Тема 4. Медіація в зарубіжних країнах.

Медіація у Сполучених Штатах Америки. Медіація у Великобританії. Спільні та відмінні риси у законодавстві та процедурі. Медіація в Німеччині. Медіація в Австрії. Медіація в Італії. Медіація у Франції. Спільні та відмінні риси у законодавстві та процедурі.

Тема 5. Правові аспекти регулювання медіації в Україні.

Становлення та розвиток медіації в незалежній Україні. Законодавство, що регулює стандарти медіації (посередництва) в Україні: ЗУ «Про медіацію», Державний стандарт надання соціальної послуги посередництва (медіації), Кодекс професійної етики медіатора (Національна асоціація медіаторів України), Кодекс етики медіатора (Український центр медіації). Правовий статус медіатора в Україні та світі.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
л		п	лаб.	інд	с.р.	л		п	лаб.	інд	С.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1.												
Тема 1. Поняття та підходи до альтернативного розв'язання конфліктів у різних сферах життєдіяльності як спосіб захисту прав, свобод та інтересів												
1.1.-1.2. Поняття та підходи до альтернативного розв'язання конфліктів у різних сферах життєдіяльності як спосіб захисту прав, свобод та інтересів	-	-	-			-	30	4	-			28
Разом за тему 1	-	-	-			-	30	2	-			28
Тема 2. Міжнародні стандарти у сфері альтернативного вирішення конфліктів												
2.1.-2.2. Міжнародні стандарти у сфері альтернативного вирішення конфліктів	-	-				-	30	-	2			28
Разом за тему 2	-	-				-	30	-	2			28
Тема 3. Загальні законодавчі положення про переговори і медіацію (посередництво)												
3.1.-3.2. Загальні законодавчі положення про переговори і медіацію (посередництво)	-	-	-			-	30	2	-			28
Разом за тему 3	-	-	-			-	30	2	-			28
Тема 4. Медіація в зарубіжних країнах												
4.1.-4.2. Медіація в країнах англо-американської та романо-германської школи права	-	-	-			-	30	-	2			28
Разом за тему 4	-	-	-			-	30	-	2			28
Тема 5. Правові аспекти регулювання медіації в Україні												
5.1.-5.2. Правові аспекти регулювання медіації в Україні	-	-	-			-	30	2	-			28
Разом за тему 5	-	-	-			-	30	-	-			28
Усього годин	-	-	-			-	150	8	4			138

4. Теми лекцій

№ з/п	Назви теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	2		
1.	Поняття та підходи до альтернативного розв'язання конфліктів у різних сферах життєдіяльності як спосіб захисту прав, свобод та інтересів	-	2
1.1.- 1.2.	1. Альтернативні способи вирішення спорів (ARD): поняття, значення та місце в механізмі захисту прав та інтересів осіб. 2. Принципи та підходи до вирішення конфліктів та спорів. 3. Способи та методи вирішення конфлікту: критерії вибору. 4. Класифікація способів ABC та сфера їхнього застосування.	-	2
3.	Загальні законодавчі положення про переговори і медіацію (посередництво).	-	2
3.1.- 3.2	1. Історія розвитку інституту медіації. 2. Міжнародні стандарти медіації: роль та документи ООН та її спеціальних підрозділів. 3. Європейські стандарти медіації: документи Ради Європи. 4. Етичні засади медіації: Кодекс етики та деонтології медіаторів, Європейський кодекс поведінки медіаторів.	-	2
6.	Правові аспекти регулювання медіації в Україні	-	2
6.1.- 6.2.	1. Становлення та розвиток медіації в незалежній Україні. 2. Законодавство, що регулює стандарти медіації (посередництва) в Україні: 2.1. ЗУ «Про медіацію»; 2.2. Державний стандарт надання соціальної послуги посередництва (медіації); 2.3. Кодекс професійної етики медіатора (Національна асоціація медіаторів України); 2.4 Кодекс етики медіатора (Український центр медіації). 3. Правовий статус медіатора в Україні та світі.	-	2
Усього		-	8

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назви теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1.	2.		
2.	Міжнародні стандарти у сфері альтернативного вирішення конфліктів	-	2
2.1.- 2.2.	1. Розвиток посередництва як сфери професійної діяльності у світовому досвіді: історичний аспект. 2. Поняття, значення та види посередництва як способу альтернативного вирішення спору. 3. Фасилітація як вид посередництва. 4. Консиліація як вид посередництва . 5. Медіація як вид посередництва.	-	2
4.	Медіація в країнах англо-американської та романо-германської школах права	-	2
4.1.- 4.2.	1. Медіація у Сполучених Штатах Америки. 2. Медіація у Великобританії. 3. Медіація в Німеччині. 4. Медіація в Австрії. 5. Медіація в Італії. 6. Медіація у Франції. 7. Спільні та відмінні риси у законодавстві та процедурі.	-	2
Усього		-	4

Самостійна робота

№ з/п	Назви теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	2		
1.	1. Становлення та розвиток інститутів альтернативних способів вирішення спорів у світі та Україні. 2. Визначити основні відмінності між різними способами альтернативного вирішення конфліктів та заповнити таблицю. 3. Визначити категорії конфліктів які не можуть бути вирішені за допомогою: переговорів, медіації, третейського суду (арбітражу).	-	28
2.	1. Фасилітація, консолідація, медіація – спільне та відмінне.	-	28
3.	1. Діяльність міжнародних організацій у сфері медіації.	-	28

4.	1. Проаналізувати спільне та відмінне у законодавчому та процедурному процесі проведення медіації у Великобританії та США. 2. Проаналізувати спільне та відмінне у законодавчому та процедурному процесі проведення медіації у Німеччині, Австрії, Італії, Франції. 3. Визначити в цих країнах особливості запровадження медіації у соціальну сферу.	-	28
5.	1. Проаналізувати етичні кодекси медіатора в Україні та закордоном. Визначити спільне та відмінне.	-	28
Усього		-	140

7. Індивідуальні завдання

- Створити хмару слів (за допомогою будь-якого цифрового інструменту спільно зі студентами Вашої групи) на тему «Способи альтернативного вирішення спорів у світовій практиці». За теоретичну основу взяти навчальний посібник «Альтернативні способи вирішення цивільних спорів за законодавством України : навчальний посібник / Верба-Сидор О. Б., Воробель У. Б., Грабар Н. М., Дутко А. О., Юркевич Ю. М.; за ред. канд. юрид. наук, доц. О. Б. ВербиСидор. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2021. 416 с. (Параграф 1, 2)».

- Заповнити таблицю:

Вид альтернативного способу вирішення спору	Спільне	Особливості

- Представити діяльність роботи міжнародних організацій у сфері медіації у вигляді презентації (Canva, Power Point тощо) та визначити їх вплив на розвиток медіації в Україні.
- Визначити спільне та особливості у запровадженні медіації Великобританії, США, Німеччини, Австрії, Італії, Франції на основі заповнення таблиці.

Назва країни	Спільні ідеї запровадження та реалізації медіації	Особливості запровадження медіації

- На основі вивчення етичних кодексів медіатора розробити власний етичний кодекс медіатора та презентувати його за допомогою цифрових інструментів.

8. Методи навчання

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1) За джерелом інформації:

- Словесні: лекція (традиційна, проблемна), семінари, пояснення, розповідь, бесіда.
- Наочні: спостереження, ілюстрація, демонстрація.
- Практичні: вправи.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота здобувачів вищої освіти: з книгою; виконання індивідуальних навчальних завдань.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

9. Засоби діагностики успішності навчання

Усне індивідуальне та фронтальне опитування, співбесіда, аналітичні звіти, реферати, есе, презентації результатів виконаних завдань та досліджень тощо.

10. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Поточне тестування та самостійна робота					Підсумковий тест (залік)	Сума
Змістовий модуль 1					50	100
T1	T2	T3	T4	T5		
50	50	50	50	50		

Система нарахування рейтингових балів (поточний контроль¹)

№	Вид робіт за темами	Бали рейтингу (денна форма)	Бали рейтингу (заочна форма)
1	Тема 1.		
1.1.	Відповідь на семінарському занятті		-
1.2.	Доповнення на семінарському занятті		-
1.3.	Виконання самостійної роботи до теми 1:		0 – 25
1.4.	Виконання ІНДЗ до теми 1:		0 – 25
Максимум за тему 1		50 балів	
Тема 2			
2.1.	Відповідь на семінарському занятті .		10
2.2.	Доповнення на семінарському занятті		0 - 2
2.3.	Виконання самостійної роботи до теми 2:		0 – 20
2.4.	Виконання ІНДЗ до теми 2:		0 – 20
Максимум за тему 2		50 балів	
Тема 3			
3.1.	Відповідь на семінарському занятті		-
3.2.	Доповнення на семінарському занятті		-

¹ Детальний розподіл балів та критерії оцінювання до кожного виду робіт представлені у «Системі оцінювання» та розміщені на електронній платформі підтримки навчання Moodle БДПУ

3.3.	Виконання самостійної роботи до теми 3:		0 – 25
3.4.	Виконання ІНДЗ до теми 3:		0 – 25
Максимум за тему 3		50 балів	
Тема 4			
4.1.	Відповідь на семінарському занятті		10
4.2.	Доповнення на семінарському занятті		0 - 2
4.3.	Виконання самостійної роботи до теми 4:		0 – 20
4.4.	Виконання ІНДЗ до теми 4:		0 – 20
Максимум за тему 4		50 балів	
Тема 5			
5.1.	Відповідь на семінарському занятті		-
5.2.	Доповнення на семінарському занятті		-
5.3.	Виконання самостійної роботи до теми 5:		0 – 25
5.4.	Виконання ІНДЗ до теми 5:		0 – 25
Максимум за тему 5		50 балів	

За підсумками навчання за один семестр здобувач вищої освіти може отримати 100 балів (50 балів² – поточне оцінювання + 50 балів – контрольне оцінювання (екзамен)).

Підсумкова кількість балів визначається за формулою:

$$m = \frac{3K_1 + 3K_2 + 3K_3 + 3K_4}{n} + 50 = 100$$

де m – кількість набраних балів за вивчений курс;

n – кількість залікових кредитів;

50 балів – екзамен або залік.

Загальна кількість балів за вивчений курс обчислюється таким чином: підраховується кількість балів, набраних під час поточного контролю за всіма заліковими кредитами, та ділиться на загальну кількість кредитів (визначається середній арифметичний бал). Потім до отриманого показника додаються бали, набрані під час екзамену.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS
90 – 100	A
78-89	B
65 – 77	C
58-64	D
50-57	E
35-49	FX

² Мінімальний допуск до екзамену здобувача можливий за умови набрання ним 35 балів за виконані роботи протягом семестру.

0-34

F

11. Методичне забезпечення

1. Навчально-методичний комплекс з дисципліни «Міжнародно-правові стандарти медіації (посередництва)» для здобувачів вищої освіти денної та заочної форм навчання.
2. Навчальні мультимедійні презентації.
3. Навчальні фільми.

12. Рекомендована література

Базова:

1. Альтернативні способи вирішення спорів : навч. посіб. / М. Я. Білак, Ю. Д. Притика, О. М. Спектор, М. М. Хоменко ; за заг. ред. Ю. Д. Притики. Харків : Право, 2019.
2. Альтернативні способи вирішення цивільних спорів за законодавством України : навчальний посібник / Верба-Сидор О. Б., Воробель У. Б., Грабар Н. М., Дутко А. О., Юркевич Ю. М.; за ред. канд. юрид. наук, доц. О. Б. ВербиСидор. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2021. 416 с.
3. Вступ до альтернативного вирішення спорів : навч. посіб. / Г. В. Анікіна, Ю. В. Білоусов, Н. Л. Бондаренко-Зелінська [та ін.] ; під ред. У. Хелльманна, Н. Л. Бондаренко-Зелінської. Хмельницький : Хмельницький університет управління та права, 2017.
4. Державний стандарт надання соціальної послуги посередництва (медіації) / ВРУ : веб-сайт. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1243-16>
5. Европейський кодекс поведіння для медиаторов. URL: http://www.bassistov.org/code_of_conduct.htm.
6. ЗУ «Про медіацію»: ВРУ : веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1875-20#Text>
7. ЗУ «Про соціальні послуги». ВРУ : веб-сайт. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19>
8. Кодекс етики медіатора. *Український центр медіації*: веб-сайт URL: <https://ukrmediation.com.ua/ua/pro-tsentr/kodeks-etyky-mediatora/2-kodeks-etyky-mediatora>
9. Кодекс професійної етики медіатора. *Національна асоціація медіаторів України* : веб-сайт URL: <http://namu.com.ua/ua/info/mediators/nseyenf-yekhyny-pyeeakhsua/>
10. Про третейські суди: Закон України № 1701-IV від 11 травня 2004 року. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1701-15#Text>

Допоміжна:

1. United Nations Convention on International Settlement Agreements Resulting from Mediation. URL : https://treaties.un.org/pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtdsg_no=XXII-4&chapter=22&clang=_en
2. Альтернативне вирішення цивільно-правових спорів : підручник / за ред. Н. Ю. Голубевої. Одеса : Фенікс, 2021.

3. Бондарчук Н. В., Мамчур С. М. Медіація та фасилітація як позасудові засоби вирішення спорів: поняття та відмінність. Часопис Київського університету права. 2018. № 2.
4. Водоп'ян Т. В. До питання історії розвитку медіації в Україні. Приватне право і підприємництво. 2020. Вип. 20.
5. Гаро Г. О., Спектор О. М. Мирне вирішення сімейних спорів : методичні рекомендації. Х. : Фактор, 2019. 80 с. URL: <https://unba.org.ua/assets/uploads/files/Rishennya-----B2.pdf>
6. Неюрисдикційні форми захисту прав та інтересів суб'єктів господарювання: монографія / Н. В. Ільків, М. С. Долинська та ін.; за заг. ред. д. ю. н. М. С. Долинської. Львів : ТОВ «Галицька видавнича спілка», 2020. 174 с.
7. Подковенко Т. Медіація як спосіб альтернативного розв'язання конфліктів: генеза та інституційні засади. Актуальні проблеми правознавства. 2017. Випуск 1 (9).
8. Прущак В. Є. Історичні аспекти розвитку альтернативних способів вирішення спорів. Часопис цивілістики. 2019. Випуск 34.
9. Спектор О. М. Альтернативні способи вирішення цивільно-правових спорів: світовий досвід та перспективи застосування у правовій системі України : монографія. К. : Фенікс, 2013.
10. Цюрупа М. В. Основи конфліктології та теорії переговорів. URL : <file:///C:/Users/%D0%9D%D0%B0%D1%82%D0%B0%D0%BB%D1%8F/Downloads/07.pdf>
11. Шеремет А. М. Досвід зарубіжних країн щодо впровадження медіації та можливість його застосування в Україні. Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». 2019. № 2 (20) С. 2. URL : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2019/n2/19samzvu.pdf>.

13. Інформаційні ресурси

1. Бібліотека БДПУ <http://edu.bdpu.org>
2. Сайт БДПУ <http://bdpu.org>
3. Ліга медіаторів України <http://limu.org.ua/>
4. Шкільні служби порозуміння <http://safeschools.com.ua/about/>
5. Український центр медіації <http://ucminternational.com.ua/>
6. Національна асоціація медіаторів України <http://namu.com.ua/>
7. Верховна Рада України <http://zakon.rada.ua>
8. Медіатека ФДССО.